

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Az ügy száma: Pfv.II.21.133/2016/5.

A tanács tagjai:

Dr. Makai Katalin a tanács elnöke

Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit előadó bíró

Dr. Baksáné dr. Pál Ildikó bíró

A felperes:

A felperes képviselője:

Dr. Erdélyi Miklós ügyvéd

Az alperesek:

I. rendű alperes

II. rendű alperes

Az alperesek képviselője:

Dr. Bertók Gyula ügyvéd

A per tárgya:

Élettársi közös vagyon megosztása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Felperes

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Szentesi Járásbíróság 1.P.20.261/2015/7.

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Szegedi Törvényszék 4.Pf.22.285/2015/5.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 20.000 (húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 342.000 (háromszáznegyvenkétezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes keresetében élettársi közös vagyon megosztása címén 8.470.000 forint, jogalap nélküli gazdagodásra hivatkozással pedig 500.000 forint megfizetésére kérte az I. rendű, illetőleg a II. rendű alperes kötelezését.
- [2] Jogerős részítélet megállapította, hogy a felperes és az I. rendű alperes 1997 februárjától 2011. szeptember 13-ig élettársi kapcsolatban éltek. Az elsőfokú bíróság 1.P.20.499/2013/17. számú ítéletével az élettársak vagyonszösségét megszüntette, ugyanakkor a II. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetet elutasította.
- [3] A másodfokú bíróság 4.Pf.20.574/2015/5. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és új határozat hozatalára utasította. Indokolásában kifejtette, hogy a volt élettársak az első- és a másodfokú eljárásban egyezően adták elő: a felperes magánokirati formában olyan tartalmú egyoldalú nyilatkozatot tett, miszerint az élettársi közös vagyon megosztásával kapcsolatban, illetőleg az élettársi kapcsolatból eredően az I. rendű alperessel szemben a jövőben sem elszámolási, sem egyéb vagyoni igényt nem kíván érvényesíteni. Az elsőfokú bíróság az I. rendű alperes ezzel kapcsolatos védekezését figyelmen kívül hagyta. A másodfokú bíróság ezért a hatályon kívül helyező végzésben előírta, hogy a megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság a jognyilatkozat pontos tartalmát tárja fel. Hívja fel a felperest a jognyilatkozattal kapcsolatos kereseti kérelem előterjesztésére.

A kereseti kérelem és az I. rendű alperes védekezése

- [4] A megismételt eljárásban a felperes keresetét kiterjesztette, elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy a nyilatkozat elnevezésű, a felperes által írt és aláírt dátum nélküli irat, mint érvényes okirat létre sem jött. Másodlagosan arra hivatkozott, hogy a nyilatkozat „teljes hatályú bizonyító okiratnak” nem tekinthető és az egyébként is semmis, mert az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 147. §-ba ütközik, a közös tulajdon megszüntetésének jogára vonatkozó joglemondást tartalmaz. A felperes a harmadlagos kereseti kérelmében annak megállapítását kérte, hogy a nyilatkozat megtámadási okok - tévedés, jogellenes fenyegetés - fennállása miatt érvénytelen, mivel az I. rendű alperes 2011. szeptember 13-tól egy hónapon át különböző hátrányok kilátásba helyezésével fenyegetve vette rá a felperest a nyilatkozat aláírására.
- [5] Az I. rendű alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte arra hivatkozással, hogy a nyilatkozat érvényesen létrejött az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 196. § (1) bekezdés a) pontja alapján. A felperes nem vitatta, hogy az okiratot saját

kezüleg írta és aláírta. Egyoldalú nyilatkozattal elismerte, hogy az élettársi kapcsolat alatt nem keletkezett olyan közös vagyon, amelynek megszerzésében közreműködött. Megtámadási jogát a Ptk. 236. § (1) bekezdésében megállapított megtámadási határidő elteltével érvényesítette. Az I. rendű alperes érdemben is vitatta a megtámadási okok fennállását.

Az elsőfokú részítélet és a másodfokú ítélet

- [6] Az elsőfokú bíróság részítéletében megállapította, hogy a felperes által dátum nélküli, kézzel írt nyilatkozat elnevezésű irat tartalma érvényesen, mint okirat nem jött létre.
- [7] Részítélete indokolásában hangsúlyozta, hogy korábban jogerős részítélet megállapította a felperes és az I. rendű alperes élettársi kapcsolatának fennállását. Az élettársak ingó- és ingatlanvagyonot szereztek, közöttük közös tulajdon keletkezett és élettársi vagyonszövetség állt fenn.
- [8] A felperes közvetlenül az életközösség megszűnése után írásban úgy nyilatkozott, hogy az I. rendű alperessel szemben „semmilyen követeléselem anyagilag nincs, a jövőben anyagi követeléssel nem élek felé, együttélés megszűnése végett asszonytartást nem kérek”. Az elsőfokú bíróság a Ptk. 207. § (1) és (4) bekezdésére hivatkozással megállapította, hogy a felperes joglemondó nyilatkozatnak tekinthető egyoldalú nyilatkozatot tett, az élettársat megillető jogáról mondott le. A nyilatkozat keletkezésekor, az élettársi kapcsolat 2011. szeptember 13-i megszűnése után a felperes és az I. rendű alperes között vitatott jogi helyzet állt fenn, vitás volt az élettársi kapcsolat fennállása, igenlő esetben a szerzés aránya.
- [9] Az élettársi kapcsolat közös tulajdont keletkeztetett és a Ptk. 147. § alapján a közös tulajdon megszüntetését bármelyik tulajdonostárs követelheti, e jogról való lemondás semmis. A Ptk. 578/G. § (1) bekezdéséhez kapcsolódó bírói gyakorlat szerint az élettársak vagyoni viszonyait a vagyonmérleg felállítása után kell egységesen és véglegesen rendezni. A felperes azon nyilatkozata, miszerint nincs anyagi igénye, nem pótolja a teljes vagyonmérleg felállítását, illetve a vagyonszövetség egységes, végleges rendezését, ezért a nyilatkozatot nem lehet érvényes okiratként figyelembe venni. Az tehát érvényesen nem jött létre, illetőleg semmis, mert a Ptk. 200. § (2) bekezdés második fordulata alapján nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközik. A volt élettársak nem tárgyaltak az élettársi jogviszony rendezéséről, a felperes egyoldalú nyilatkozata aránytalan előnyt biztosít az I. rendű alperes számára.
- [10] Az elsőfokú bíróság jogi álláspontjára tekintettel érdemben nem vizsgálta a felperes harmadlagos kereseti kérelmét és ezért részítélettel határozott.
- [11] Az I. rendű alperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság részítéletét megváltoztatta és a

keresetet elutasította.

- [12] Ítélete indokolása szerint az elsőfokú részítélet rendelkező részének megszövegezése nem egyértelmű, hiszen a felperes az elsőfokú eljárásban elismerte, hogy az okiratot saját kezűleg írta és aláírta. A bíróságnak az okirat érvényessége kérdésében kellett ténylegesen állást foglalnia, mert az okirat létre nem jöttére a felperes nem hivatkozott.
- [13] A felperes tévesen érvelt azzal, hogy a közös tulajdon megszüntetésére irányuló jogáról mondott le és ez a joglemondás a Ptk. 147. §-a alapján semmis, ezért a jognyilatkozat érvénytelenségének megállapítása időbeli korlátozás nélkül kérhető. A nyilatkozat kizárólag úgy értelmezhető, hogy a felperesnek olyan vagyoni és tartási igénye nincs, amelynek tárgyában az I. rendű alperessel szemben követelést kívánna érvényesíteni. A felperes tehát nem a közös vagyon megszüntetésére vonatkozó jogáról mondott le, hanem úgy nyilatkozott, hogy nincs vagyoni igénye az I. rendű alperessel szemben.
- [14] A nyilatkozat megtámadását illetően egyértelműen megállapítható, hogy a Ptk. 236. § (2) bekezdés b) pontjában megállapított, a megtámadásra nyitva álló határidőt a felperes elmulasztotta, követelését az általa hivatkozott megtámadás ok megszűnését követő egy éven túl érvényesítette.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [15] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú részítélet helybenhagyását kérte. A Ptk. 147. §-t, a 200. § (2) bekezdés második fordulataiban foglalt rendelkezést, a 207. § (1) és (4) bekezdését, a 210. § (1), (4)-(5) bekezdését, továbbá a Pp. 196. § (1) bekezdését jelölte meg, mint megsértett jogszabályhelyeket.
- [16] A felülvizsgálati kérelemét azzal indokolta, hogy a másodfokú bíróság álláspontja szerint a felperes érvényes magánokiratban lemondott az élettársi vagyonközösség megszüntetéséről, illetőleg arról, hogy ezen a címen bármilyen igényt terjesszen elő. A felperes által írt és aláírt okirat nem felel meg az okirati kellékeknek, mivel a nyilatkozaton sem a dátum, sem a készítés helye nincs feltüntetve, ezért az okirat érvényesen nem jött létre.
- [17] Az elsőfokú bíróság helyesen utalt arra, hogy a joglemondásnak kifejezettnek kell lennie, az kiterjesztően nem értelmezhető és pontosan meg kell jelölni, hogy milyen jogviszonyból eredő jogérvényesítésről mond le a nyilatkozó.
- [18] Az okirat létrejötte esetén a közös tulajdon megszüntetésére vonatkozó joglemondásra tekintettel nyilatkozata semmis és a jóerkölcsbe is ütközik, mert a társadalom értékítéletét sérti egy olyan joglemondás, amelyben 14 évi élettársi életközösség után az egyik élettárs az őt megillető vagyontömegről egy dátum, továbbá helyszín megjelölése nélküli és kényszer hatására írt okiratban

lemondott.

- [19] Kifogásolta, hogy a tévedés, jogellenes fenyegetés megtámadási okokra a bizonyítási eljárás lefolytatására sem került sor.
- [20] Az I. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte arra hivatkozással, hogy álláspontja szerint a másodfokú bíróság érdemben és indokaiban is határozattal utasította el a keresetet.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [21] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [22] A felperes a felülvizsgálati kérelmében alapvetően tévesen hivatkozott arra, hogy az okirat az alaki kellékek - az okirat kiállításának helye és időpontja - hiányában érvényesen nem jött létre. A perben az okirat valódisága, tehát a kiállítójától, a felperestől való származása, továbbá az sem volt vitás, hogy azt a felperes saját kezűleg írta és aláírta. Az okirat ezért a Pp. 196. § (1) bekezdés a) pontja szerinti teljes bizonyító erejű magánokiratnak minősül. A hivatkozott törvényhely az ilyen magánokirat szükséges és egyben elégséges kellékei között nem írja elő a kiállítás helyének és időpontjának feltüntetését. Emellett a Pp. 196. § (4) bekezdés második fordulatra utalva, nincs olyan eljárásjogi szabály vagy anyagi jogi rendelkezés, amely a perbeli nyilatkozat alaki érvényességét a Pp. 196. §-tól eltérő, szigorúbb alakszerűséghez kötné.
- [23] Általános jogelv, hogy minden természetes vagy jogi személynek joga van javai tiszteletben tartásához, és fő szabályként senkit sem lehet tulajdonától megfosztani. Ebből következik, hogy a Ptk. 147. §-a szerint a közös tulajdon megszüntetését bármelyik tulajdonostárs időbeli korlátozás és külön indok nélkül követelheti. Ezen, a tulajdonostársat megillető, el nem évülő jogról érvényesen lemondani sem lehet. A társtulajdonos tehát a közös tulajdon megszüntetését akkor is követelheti, ha a jogáról korábban lemondó nyilatkozatot tett, mivel ez a nyilatkozat semmis.
- [24] A másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes nem a közös tulajdon megszüntetésére irányuló jogáról mondott le. Ugyanakkor a nyilatkozat helyes értelmezése az, hogy a felperes az élettársi közös vagyomból a rá jutó részre nem tart igényt és tartási követelése sincs az I. rendű alperessel szemben, quasi a közös tulajdon megszüntetésének ezen módját választotta.
- [25] A felperes a felülvizsgálati kérelmében hivatkozott először arra: a társadalom értékítéletét sérti, hogy hosszabb élettársi kapcsolat után joglemondására tekintettel a közös vagyomból nem részesül. A Kúria a Pp. 275. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló iratok alapján dönt. A jogerős ítélet ezért csak olyan kérdésben támadható felülvizsgálattal, amely az eljárás korábbi szakaszában is per tárgya volt, a felülvizsgálat csak a jogerős ítélettel elbírált

tényekre, hivatkozásokra vonatkozhat (EBH 2000.371., BH 2015.307., BH 1996.372.). Ebből következően a felperes hivatkozásának figyelembe vételére a felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség.

- [26] A másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül állapította meg, hogy a Ptk. 210. § (1) bekezdésében és a (4) bekezdés második fordulátában írt tévedésre, illetőleg a jogellenes fenyegetésre alapított megtámadással a felperes elkésett. A felperes csak az élettársi vagyoni közösséget megszüntető ítélet hatályon kívül helyezése után, a megismételt eljárásban gyakorolta megtámadási jogát. Ennek megszűnése pedig szükségtelenné tette a megtámadási okok fennállásának érdemi vizsgálatát, az erre vonatkozó bizonyítási eljárás lefolytatását.
- [27] A Kúria a kifejtettekre tekintettel az anyagi jogi és az eljárási szabályoknak megfelelő jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [28] A Kúria ítéletét a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson hozta meg.
- [29] A teljes személyes költségmentességben részesült felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Kúria a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése, a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és a 14. § alapján határozott az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 50. § (1) bekezdése szerint megállapított felülvizsgálati eljárási illeték viseléséről. Az I. rendű alperesnek a felülvizsgálati eljárásban a felperesre áthárítható költsége nem merült fel, ezért ennek tárgyában a Pp. 79. § (1) bekezdése értelmében a határozathozatalt mellőzte.

, 2017. január 17.

Dr. Makai Katalin s.k. a tanács elnöke, dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k. előadó bíró, dr. Baksáné dr. Pál Ildikó s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

tisztviselő